

de Zelfzwichter

2016 / 1

De Lelie en zijn vrijwilligers
Molenwinkels
Lichtgevende molenspeldjes

De Lelie en zijn vrijwilligers

Als ik op een grijze zaterdagmorgen iets voor tien uur over het Hoogeland rijd zie ik van ver molen De Lelie van Eenrum al fier in het landschap staan. De wieken draaien en nodigen van harte uit om langs te komen. Bij de molen aangekomen, tref ik er een grote groep vrijwilligers die door fotograaf Jelte Oosterhuis op de foto wordt vastgelegd. Naast de ingang lees ik in een korte beschrijving dat de molen in 1862 werd gebouwd. In 1954 sloeg de molen bij een zware storm op mysterieuze wijze op hol waarbij ternauwernood brand voorkomen kon worden. Wel sloegen beide pelstenen van de molen door de hoge snelheid door de muren heen. De molen werd gerestaureerd maar draaide zelden. In de jaren tachtig volgde andermaal een restauratie en werd de molen door vrijwillige molenaars in bedrijf gesteld. Een aantal restauraties en verbouwingen verder is De Lelie sinds 2007 eigendom van de Stichting Het Groninger Landschap. De molen draait nu wekelijks, beschikt over een permanente expositie 'van laand tot stoet' en brood- en koekjesbakkerij met winkeltje op de begane grond en weet jaarlijks grote aantallen bezoekers te trekken.

"Wat zou de Molenstraat zijn zonder molen"

De groep mensen die betrokken is bij De Lelie is groot en varieert in leeftijd van 15 tot 70+ jaar. Er wordt gewerkt in verschillende teams: de broodbakkers, de koekjesbakkers, de molenaars, de hulpmolenaars en de molengidsen. Tom Baars is al sinds 1981 aan de molen verbonden. Hij viert dit jaar zijn 35-jarig jubileum. Toen de gemeente in 1980 het initiatief nam voor de restauratie werd hun aandacht voor de molen en

daarmee ook de interesse voor dit bijzondere technische vernuft gewekt waarna aanmelding voor de opleiding tot molenaar volgde. Geen halve maatregel, die van groot belang is geweest voor het behoud van dit monument. De molen is een beeldbepalend onderdeel van het dorp, net als de kerktoren. De Lelie werd ook wel de 'veurste meuln' genoemd omdat eerder in de Molenstraat maar liefst drie molens stonden waarvan De Lelie, vanaf de kerk gezien, de eerste was. Vandaag de dag is De Lelie een karakteristiek en actief onderdeel van het dorp. De molen is meer dan een monument. Het is een ontmoetingspunt op het dorp. Géén dorpssoos, maar een plek waar kennis over dit bijzondere erfgoed aan jong en oud wordt overgedragen.

De molen verbindt

Was het in het verleden zo dat de molen de broodvoorziening van de molenaar betekende en hij het terrein afgesloten hield voor buitenstaanders, tegenwoordig zit de economische meerwaarde van de molen juist in de openstelling van het terrein en de molen zelf. Een behoorlijke omslag die alleen tot stand kan komen als de mensen rondom de molen zich hier met hart en ziel voor inzetten. De vrijwilligers zijn allemaal afkomstig uit of woonachtig in Eenrum zelf. Alleen daarin toont zich al de verbinding. Het enthousiasme waarmee de vrijwilligers over het werken bij de molen vertellen werkt aanstekelijk. Zo is de molen een goede vorm van afleiding in de dagelijkse werkzaamheden. "Het is heerlijk om, wanneer het werk het toelaat, de computer te verruilen voor de molen. Gewoon even alleen

achter de staart te staan met de kop in de wind.” Het is een bron van nieuwe energie, een zinvolle tijdsbesteding, een goede manier van inburgering en voor de jongere generatie kan het werken in de molen zelfs een goede aanloop zijn naar een betaalde baan. “In de molen leer ik niet alleen hoe ik de koekjes moet bakken, het is er ook gezellig en ik leer andere mensen kennen, maar bovendien doe ik ook ervaring op in de winkel en leer ik samenwerken. Als ik later ergens anders aan het werk ga weet ik hoe dat gaat.” Het maakt niet uit of je geïnteresseerd bent in techniek, graag verhalen vertelt, koekjes of brood bakken leuk vindt of gewoon met mensen wilt omgaan. In De Lelie is het allemaal aan de orde. Juist doordat er zoveel vrijwilligers zijn blijft het leuk om je voor de molen in te zetten. De vele handen die beschikbaar zijn maken dat het werken bij De Lelie niet gepaard gaat met stress of werkdruk en dat er ruimte blijft om nieuwe initiatieven te ontwikkelen.

Authentiek, vanuit eigen kracht

Komen de vrijwilligers allemaal uit Eenrum zelf, de bezoekers komen juist meest van ‘buiten’. Ze zijn in Eenrum om naast de molen ook de mosterdmakerij, de klompenmakerij en de kaarsenmakerij te bezoeken. Men realiseert zich dan ook heel goed dat de plek waar De Lelie staat mede bepalend is voor het succes. “Had

de molen 300 meter verderop gestaan, of net buiten het dorp, dan zou de aanloop veel minder zijn.” Nu kan het plein voor de molen meer en meer ingezet worden als centrale plek voor activiteiten van het dorp en wordt samengewerkt met het mosterdrestaurant en de kaarsenmakerij. Bezoekers kunnen een rondleiding boeken voor een bezoek aan de mosterdmakerij, de kaarsenmakerij en de molen. Op deze manier ontvangt De Lelie het hele jaar groepen die een familiedag of personeelsfeest houden. Ook worden de broodjes, die zaterdagmorgens in de molen gebakken worden, tijdens de lunch in het restaurant geserveerd als ‘Leliebroodje’. Van concurrentie is geen sprake. Het zijn partners die elkaar versterken. Bij het bakken van het brood en de Leliekoekjes wordt bovendien niet ingezet op een groeiende productie. Een authentiek product moet het zijn. Dat geldt voor de Leliekoekjes, maar zeker ook voor de pannenkoekenmeel, waarvan tijdens de kerstmarkt soms 15 pakken tegelijk worden ingeslagen om zo ‘de winterstop door te komen’.

Enthousiast en betrokken

De vrijwilligers van De Lelie zijn blij met de Stichting Het Groninger Landschap als eigenaar van de molen. Die zorgt goed voor de molen en voor de vrijwilligers. Op hun beurt doen de vrijwilligers hun uiterste best om de molen meer en meer in te zetten als verbindende

factor op het dorp. De Lelie wordt steeds vaker door (oud)Eenrumers gekozen als trouwlocatie of als fotolocatie voor het maken van huwelijks- en familierelaties. Het in de vreugde zetten van de molen bij feestelijkheden in het dorp, zoals een huwelijk of geboorte, gebeurt de laatste jaren bewust vaker. Een kleine bijdrage, kleine moeite, die prikkelt en de molen weer even onder de aandacht brengt. Of de molen in de vreugde staat of in de rouw zal voor een heleboel mensen niet zichtbaar zijn, maar juist het uitleggen hiervan biedt ruimte om deze oude gebruiken ook in de huidige tijd weer hun betekenis en waarde terug te geven. Sociale media zijn hierbij een mooi nieuw instrument. De facebookpagina van De Lelie telt een kleine 400 volgers en geeft een nieuwe impuls aan de betrokkenheid. Berichten worden door een paar duizend mensen bekeken en veel gedeeld en van reacties voorzien, waardoor maatschappelijk draagvlak wordt gecreëerd. Het motto hierbij is: 'Toon je als molen de betrokkenheid met het dorp, dan kun je dezelfde betrokkenheid uit het dorp terug verwachten'.

De molen voorwaarts!

In erfgoededucatieprojecten als 'De molenmuis' worden de jongste leerlingen van de basisschool meegenomen in het verhaal rondom de molen en wordt geprobeerd de kinderen te prikkelen. Juist deze jonge kinderen leren zo met andere ogen te kijken naar de eigen omgeving en misschien lukt het om de interesse te wekken van één of twee mogelijk nieuwe molenaars voor de toekomst. Ook een arrangement als het 'Rondje Eenrum' of de 80ste verjaardag van de

Stichting Het Groninger Landschap, later dit jaar, zijn mooie aanleidingen om de molen bij een nieuwe generatie vrijwilligers onder de aandacht te brengen. Wanneer steeds wordt gewerkt vanuit een evenredige verdeling van de inzet, enthousiasme, authenticiteit en de bereidheid tot samenwerking liggen de mogelijkheden voor het oprapen en gaat De Lelie nog een mooie toekomst tegemoet!

Een paar cijfers

Molen De Lelie heeft een team van 25 vrijwilligers, te weten:

- 5 broodbakkers, die zaterdagmorgens verse broodjes bakken
- 11 koekjesbakkers, die zaterdagmiddags de beroemde Leliekoekjes bakken
- 5 gediplomeerde molenaars
- 2 hulpmolenaars
- 2 molengidsen, die naast de molenaars de bezoeker uitleg geven over het werken op de molen en de rondleidingen verzorgen

De molen is:

- van mei tot oktober op zaterdagmiddag geopend (koekjes bakken, broodbakken)
- in de maanden juli en augustus ook op woensdagmiddag (koekjes bakken) te bezichtigen
- ook te bezichtigen wanneer het vaandel op de kap is gehesen
- in 2015 bezocht door meer dan 3.000 mensen

